

Hyvinvointilautakunnan toimiala

Vastuutoimielin Hyvinvointilautakunta

Vastuuhenkilö hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-oja

	TP 2018 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Tot%
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	626	619 700	-62 500	557 200	711 601,52	-154 401,52	127,7
Maksutuotot	1 152	1 187 800	-10 000	1 177 800	1 177 955,42	-155,42	100,0
Tuet ja avustukset	663	485 000	164 200	649 200	632 035,34	17 164,66	97,4
Vuokratuotot	100	84 400	5 000	89 400	97 848,01	-8 448,01	109,4
Muut toim.tuotot	39	0	0	0	5 893,79	-5 893,79	0,0
Toimintatuotot	2 580	2 376 900	96 700	2 473 600	2 625 334,08	-151 734,08	106,1
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut	-18 263	-18 331 000	-34 600	-18 365 600	-18 162 757,26	-202 842,74	98,9
Palvelujen ostot	-5 415	-5 312 200	26 300	-5 285 900	-5 190 014,11	-95 885,89	98,2
Aineet, tarvikkeet	-611	-553 600	11 300	-542 300	-567 927,93	25 627,93	104,7
Avustukset	-899	-935 900	0	-935 900	-803 718,83	-132 181,17	85,9
Vuokrakulut	-3 610	-3 855 100	34 900	-3 820 200	-3 552 243,54	-267 956,46	93,0
Muut toim.kulut	-77	-8 700	0	-8 700	-63 084,93	54 384,93	725,1
Toimintakulut	-28 874	-28 996 500	37 900	-28 958 600	-28 339 746,60	-618 853,40	97,9
TOIMINTAKATE	-26 294	-26 619 600	134 600	-26 485 000	-25 714 412,52	-770 587,48	97,1
Rah.tuotot ja-kulu	0	0	0	0	-847,79	847,79	0,0
VUOSIKATE	-26 294	-26 619 600	134 600	-26 485 000	-25 715 260,31	-769 739,69	97,1
Poistot ja arvonal.	-1 678	-1 740 800	4 800	-1 736 000	-1 709 671,83	-26 328,17	98,5
TILIK. TULOS	-27 972	-28 360 400	139 400	-28 221 000	-27 424 932,14	-796 067,86	97,2

Talousarvion toteutuminen vuonna 2019: Toimialan talousarvion muutokset v 2019 käsiteltiin hyvinvointilautakunnassa 16.10. § 110. Valtuusto hyväksyi muutokset 25.11.2019 § 41. Toimialan talousarvio 2019 toteutui 97% (netto).

400 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Vastuuhenkilö hyvinvointikoordinaattori Kirsi Mäkilä

Talousarvion toteutuminen

400 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

	TP 2018 1000€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Tot%
TULOT	96	96 000	-38 000	58 000	65 824,04	-7 824,04	113,5
MENOT	-735	-755 900	20 000	-735 900	-653 751,27	-82 148,73	88,8
NETTO	-638	-659 900	-18 000	-677 900	-587 927,23	-89 972,77	86,7
POISTOT	-3	-900	0	-900	-1 816,05	916,05	201,8

Toiminnalliset tavoitteet (sitova):

Strateginen perustavoite:
Terve, toimiva ja turvallinen arki – asiakas keskiössä.
Ennakoiva tuki yhteen sovitetuissa palveluissa.

Tavoite: Oppilashuoltohenkilöstön työn painopiste siirtyy yhteisölliseen oppilashuoltoon.	Tavoitetaso: 30 % oppilas- ja opiskeluhuollon toiminnasta on yhteisöllistä oppilas- ja opiskeluhuoltoa.	Arviointikriteerit/mittari: Aura –järjestelmän tilastot/yhteisöllinen oppilashuolto
Toimiva monialainen työ kehittyy.	Asiakas on mukana varhaiskasvatuksen, koulun, virikkeellisen elämän, sosiaali- ja	Aura –järjestelmän tilastot/monialainen työ, tavoitteiden saavuttaminen
Terveydenedistämisaktiivisuus paranee.	terveyspalveluiden palveluiden ja muiden tahojen yhteistyössä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tapahtuu kaikilla toimialoilla ja se kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin.	Kokemustieto, asiakaspalautte TEAvisarin tulokset /THL

Tavoitteiden toteuma v. 2019:

Strategisen tavoitteen mukainen prosessi ennakoinnista tuesta yhteensovitetuissa palveluissa eteni, kun Heinolan kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelma 2019-2022 laadittiin yhteistyössä varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden sekä oppilashuollon kanssa ja hyväksyttiin hyvinvointilautakunnassa. Myös yksikkökohtaisten oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmien päivytystä tehtiin yksiköissä. Suunnitelmat sisällytetään Heinolan kaupungin opetussuunnitelmiin.

Yksilökohtaisista opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologikäynneistä kirjautui tilastoihin vuoden aikana yhteensä 3739 tapahtumaa, joista noin 12% oli monialaisia neuvotteluja. Yhteisöllinen opiskeluhuolto puolestaan on sisältänyt ryhmämuotoista toimintaa, luokkakohtaista työtä, osallistumista erilaisiin oppilaitosten tilaisuuksiin sekä opiskelijoille suunnatun kahvilatoiminnan kehittämistä. Näitä tapahtumia on tilastoitunut 1276 kappaletta, mutta kehittämisen alla on vielä yhteisöllisen työn dokumentoiminen. Yhteisöllisen työn osuus tämän mukaan olisi tällä hetkellä noin 25%. Oppilashuollon toimintatapoja on uudistettu asiakkaan roolia vahvistavaksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteenä on edelleen ollut yksinäisyyden vähentäminen. Tämä on huomioitu hyvinvointityöryhmän valitsemien konkreettisten toimenpiteiden kautta sekä strategisten ohjelmien toimenpiteissä. Työskentelyssä on huomioitu poikkihallinnollisuus sekä kaikki ikäryhmät. Asiakkaan kuulluksi, kohdatuksi ja arvostetuksi tuleminen kokemusta, asiakkaiden ja asukkaiden oman osallisuuden vahvistamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä sujuvaa avun saantia on painotettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueella oppilashuollon ja maahanmuuttokoordinaattorin ammattiryhmäkohtaisissa toimintamallien kuvaamisissa ja asiakastyössä.

Kotouttamisessa Kotouttamo-toiminta, on käynnistynyt hyvin yhteistyössä Jyränkölän, Kelan ja Ely- keskuksen kanssa. Heinolan toiminta pohjautuu verkostomaiseen työskentelyyn ja palveluiden yhteistyöhön tiettyinä aikoina Heimo-kohtaamispaikassa. Heinolaan on laadittu toimintaohje työntekijöille laittomasti maassa olevien palvelujen ohjeistamiseksi. Loppuvuodesta alettiin kehittämään kolmen kunnan yhteisen

maahanmuuttokoordinoinnin toimintamallia yhdessä Hollolan ja Orimattilan kanssa. Toimintaa pilotoidaan vuoden 2021 loppuun asti.

THL:n toteuttama Teaviisari kuvaa terveydenedistämistä aktiivisuutta. Arviointi kohdistuu organisaation toimintatapoihin ja toimenpiteisiin hyvinvoinnin ja terveyden parantamiseksi. Vuoden 2019 aikana tapahtuivat perusopetuksen, kuntajohdon ja kulttuuritoiminnan tiedonkeruut. Valmistuneet tulokset löytyvät Teaviisarin nettisivuilta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueelle asetetut sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Kustannukset € /vuosi	TP 2018	TA 2019	TP2019
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueen kustannukset/ asukas (31.12.2018 mukaan, 18 889 asukasta)	25,00	26,50	21,43
Opiskeluhuollon kustannukset/ oppilas tai opiskelija (Oppilas-/opiskelijämäärä syyskuu 2019, yht. 2604 op.)	141,87	150,54	129,36

Talousarvion toteutuminen v. 2019:

Hyvinvoinnin ja terveyden palvelualueen talousarvion nettokokonaisuus alittui vuonna 2019 (netto 86.7).

410 OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUT

Vastuhenkilö: koulutusjohtaja Pia Helander

Talousarvion toteutuminen

410 OPETUS JA KOULUTUS

	TP 2018	Alkuperäinen	Talousarvion	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	1000€	talousarvio	muutokset	muut. jälkeen	2019		
TULOT	845	702 300	190 000	892 300	1 029 899,84	-137 599,84	115,4
MENOT	-15 622	-15 818 700	0	-15 818 700	437,55	19 737,55	100,1
NETTO	-14 777	-15 116 400	190 000	-14 926 400	-14 808	537,71	99,2
POISTOT	-779	-843 500	0	-843 500	-803 288,00	-40 212,00	95,2

Toiminnallinen tavoite (sitova):

Strateginen perustavoite:
Terve, toimiva ja turvallinen arki – asiakas keskiössä.
Ennakoiva tuki yhteen sovitetuissa palveluissa.

Tavoite:	Tavoitetaso:	Arviointikriteerit/mittari:
Oppilashuoltohenkilöstön työn painopiste siirtyy yhteisölliseen oppilashuoltoon.	30 % oppilas- ja opiskeluhoollon toiminnasta on yhteisöllistä oppilas- ja opiskeluhoolltoa.	Aura –järjestelmän tilastot/yhteisöllinen oppilashuolto

Toimiva monialainen työkehitty.	Alueelliset, yhteisölliset oppilashuoltotyöryhmät esi- ja alkuopetuksessa käynnistyvät. Koululaisten ja opiskelijoiden osallistuminen Virikkeellisen elämän palveluihin lisääntyy.	Suunnitelmien toteutuminen Yhteisten ryhmien määrä Kokoontumiskerrat
--	---	--

Tavoitteiden toteuma v. 2019:

Heinolan kaupungin oppilashuoltosuunnitelma 2019-2022 päivitettiin yhteistyössä varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden ja oppilashuollon kanssa. Esiopetus sisältyi kaikkien alakoulujen oppilashuoltosuunnitelmiin. Yksikkökohtaiset oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmat päivitettiin ja otettiin käytäntöön vuoden 2019 loppuun mennessä. Suunnitelmat sisällytettiin Heinolan kaupungin opetussuunnitelmiin. Aura- järjestelmän tilastotiedot ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueen tavoitteiden toteutumassa.

Koulujen omien kerhojen lisäksi kolmannen sektorin järjestämiä koulukerhoja toimi kouluilla joko koulupäivän päätteeksi tai koulupäivän sisällä. Kerhot lisäsivät oppilaiden harrastusmahdollisuuksia ja aktiivisuutta.

Opetus- ja koulutuspalvelut järjestivät yhteistyönä nuoriso- ja liikuntapalveluiden kanssa toiminnallisen vanhempain illan tuleville 7 –luokkalaisille sekä Kailaan ja Tommolan koulun oppilaille ja heidän huoltajilleen. Toiminnallisten vanhempainiltojen on tarkoitus laajeta laajemmin alakouluille.

Perusopetus järjesti yhdessä liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa #BeActive -päivän 28.9.2019, johon osallistui noin 1500 peruskoululaista.

Opetus- ja koulutuspalveluille asetetut sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Asukaslukuna käytetään 31.12.2018 asukaslukua 18 889.

Talous:	TP 2018	TA2019	TP2019
opetus- ja koulutuspalvelut			
kustannukset €/ asukas	782	800	783
Talous:			
perusopetus			
kustannukset € / asukas	660	668	665
kustannukset € / oppilas	8078	8143	8383
Vaikuttavuus:			
perusopetus			
peruskoulunsa suorittaneiden osuus %	99	99	99
Talous:			
lukiokoulutus			
kustannukset €/ asukas	85	90	92
kustannukset € / opiskelija	7655	8640	9002
Talous:			
musiikkiopetus			
kustannukset € / asukas	26	26	26

kustannukset € / oppilas	1346	1351	1361
kustannukset € / opetustunti	54	54	52
Vaikuttavuus: musiikkiopetus			
oppilasmäärä	365	370	368
opetustunnit (ei sisällä avointa opetusta)	9090	9249	9628
Ulkopuolinen rahoitus €	171 900	62 000	275 873

Talousarvion toteutuminen vuonna 2019:

Talousarvio toteutui suunnitellusti. Tuloja nosti hankkeista saadut tulot, joista osa käytetään v. 2020.

420 VARHAISKASVATUS

Vastuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salminen

Talousarvion toteutuminen

420 VARHAISKASVATUS

	TP 2018	Alkuperäinen	Talousarvion	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	1000€	talousarvio	muutokset	muut. jälkeen	2019		
TULOT	772	707 700	63 200	770 900	785 007,28	-14 107,28	101,8
MENOT	-8 063	-8 245 300	-127 000	-8 372 300	-7 931 832,28	-440 467,72	94,7
NETTO	-7 291	-7 537 600	-63 800	-7 601 400	-7 146 825,00	-454 575,00	94,0
POISTOT	-294	-293 500	0	-293 500	-317 242,80	23 742,80	108,1

Toiminnalliset tavoitteet (sitova)

Strateginen perustavoite:

Terve, toimiva ja turvallinen arki – asiakas keskiössä.
Ennakoiva tuki yhteen sovitetuissa palveluissa.

Tavoite:	Tavoitetaso:	Arviointikriteerit/mittari:
Oppilashuoltohenkilöstön työn painopiste siirtyy yhteisölliseen oppilashuoltoon.	30 % oppilas- ja opiskeluhuollon toiminnasta on yhteisöllistä oppilas- ja opiskeluhuoltoa.	Aura –järjestelmän tilastot/yhteisöllinen oppilashuolto
Toimiva monialainen työ kehitty.	Alueelliset, yhteisölliset oppilashuoltotyöryhmät esi- ja alkuopetuksessa käynnistyvät.	Suunnitelmien toteutuminen Yhteisten ryhmien määrä Kokoontumiskerrat
	Varhaiskasvatuksen asiakkaiden osallistuminen Virikkeellisen elämän palveluihin lisääntyy.	Varhaiskasvatuksen asiakkaiden määrä palveluiden käyttäjinä.

Tavoitteiden toteuma v.2019:

Heinolan kaupungin oppilashuoltosuunnitelma 2019-2022 on päivitetty yhteistyössä varhaiskasvatuksen, opetus- ja koulutuspalveluiden ja oppilashuollon kanssa. Esiopetus sisältyy kaikkien alakoulujen oppilashuoltosuunnitelmiin. Yksikkökohtaiset oppilas- ja opiskeluhoitosuunnitelmat päivitettiin ja otettiin käytäntöön vuoden 2019 loppuun mennessä. Suunnitelmat sisällytettiin Heinolan kaupungin opetussuunnitelmiin.

Varhaiskasvatuspalveluille asetetut sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Asukaslukuna käytetään 31.12.2018 asukaslukua 18 889.

Talous, varhaiskasvatus	TP2018	TP 2019	TAE2020
kustannukset € / asukas	376,81	378,36	398,06
tulot € / asukas	39,89	41,56	40,03
kustannukset €/ lapsi	7 666,92	7 538,84	7.931,33
Ulkopuolinen rahoitus €	1 423	19 506	55 000

Tilasto 2017		Kustannukset / asukas Heinola	Kustannukset/ asukas Päijät-Häme	Kustannukset/ asukas Koko maa
Varhaiskasvatus	2016	356 €	444 €	496 €
	2017	346 €	429 €	493 €
Esiopetus	2016	64 €	53 €	65 €
	2017	48 €	52 €	64 €

<https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kustannusrakenne>

Talousarvion toteutuminen vuonna 2019:

Talousarvion kokonaisuus toteutui suunnitellusti. Osa hankkeesta saatuja tuloja siirrettiin vuodelle 2020.

430 VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

Vastuhenkilö: nuorisopalvelujohtaja Anne Hottola

Talousarvion toteutuminen

430 VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

	TP 2018	Alkuperäinen	Talousarvion	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
	1000€	talousarvio	muutokset	muut. jälkeen	2019		
TULOT	867	870 900	-118 500	752 400	744 602,92	7 797,08	99,0
MENOT	-4 455	-4 176 600	144 900	-4 031 700	-3 916 573,29	-115 126,71	97,1
NETTO	-3 588	-3 305 700	26 400	-3 279 300	-3 171 970,37	-107 329,63	96,7
POISTOT	-601	-602 900	4 800	-598 100	-579 315,15	-18 784,85	96,9
ARVONALENTUMISET		0	0	0	-8 009,83	8 009,83	0,0

Toiminnalliset tavoitteet (sitova):

Strateginen perustavoite:

Terve, toimiva ja turvallinen arki – asiakas keskiössä.
Ennakoiva tuki yhteen sovitetuissa palveluissa.

Tavoite:	Tavoitetaso:	Arviointikriteerit/mittari:
<p>Toimiva monialainen työ kehitty.</p> <p>Asiakas keskiössä paremmin.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen asiakkaiden osuus Virikkeellisen elämän palveluiden käyttäjissä lisääntyy vuoteen 2018 verrattuna.</p> <p>Kaikille ikäryhmille on tarjolla matalan kynnyksen toimintaa ja palveluja.</p>	<p>Ao. asiakkaiden määrä palveluiden käyttäjinä.</p> <p>Toteutuneet tilaisuudet.</p>

Tavoitteiden toteuma v. 2019:

Heinolan koululaisten kulttuuripolku on valmistunut ja hyväksytty hyvinvointilautakunnassa. Syksyllä 2019 käynnistynyt kulttuuripolku rakennettiin yhteistyössä museo-, kirjasto-, nuoriso- ja opetus- ja koulutuspalveluiden kanssa.

Työpajat toiminnot yhdistyivät 1.7.2019. Mediakasvatukseen kehitettiin heinolalaista toimintakokonaisuutta yhteistyössä kirjasto-, nuoriso- ja opetus- ja koulutuspalveluiden kanssa. Koeversio mediakasvatustapahtumasta toteutettiin loppuvuodesta 2019. Nuorisopalvelut osallistuivat Jyränkölän Settlementin kanssa maahanmuuttajaisille tarkoitetun Mama`s cafen pyörittämiseen.

Nuoriso-, liikunta- kirjasto- ja opetus- ja koulutuspalvelut järjestivät yhteistyönä toiminnallisen vanhempain illan tuleville 7 –luokkalaisille sekä olivat mukana toiminnallisen vanhempain illan järjestämisessä Kailaan ja Tommolan koulun oppilaille ja heidän huoltajilleen. Toiminnallisten vanhempainiltojen on tarkoitus laajeta laajemmin alakouluille.

Liikunta- ja nuorisopalvelut olivat mukana järjestämässä #BeActive -päivää, johon osallistui noin 1500 peruskoululaista. Liikunnanohjaaja on vierailut kaupungin ja seurakuntien sekä päiväkotien avoimissa perhekerhoissa esittelemässä lasten ja perheiden liikunnan eri mahdollisuuksia. Jokaiseen päiväkotiin on suunniteltu satupolut, joista osa valmistui syksyn aikana. Liikuntakavereiksi on koulutettu yläkoulun oppilaita, jotka toimivat jatkossa alakoululaisten liikuntakavereina. Lasten-, nuorten ja perheiden liikunnallisen toimintamalli- hankkeen kautta on lisätty lasten ja nuorten osallistumista liikuntaan mm. perheliikkarin ja uusien harrastepassien kautta. Liikuntapalvelut olivat mukana järjestämässä syömisen ja liikkumisen iloa -tapahtumassa ja sadonkorjuujuhlassa. Tapahtumissa oli yhteensä yli 200 lasta ja perheenjäsentä.

Kaupunginmuseon remonttia viimeisteltiin. Perusnäyttelyn uudistus eteni näyttelynrakentamisvaiheeseen. Lisäksi on työstetty näyttelyjulkaisua yhdessä eri kulttuuriperinnön asiantuntijoiden kanssa. Näyttely sekä julkaisu valmistuvat maaliskuussa 2020. Maakuntamuseo on pidetty ajan tasalla museonäyttelyn edellyttämistä rakennustoimenpiteistä. Vierailijoille ilmaisessa, vuorovaikutteisessa pop museo lisäsi kävijämäärää vuoden aikana. Museokonseptin avulla luotiin uusia vuorovaikutustapoja, joiden avulla kaupunkilaisilta saatiin apua myös uuden näyttelyn sisältöjen tuottamiseen. Lääninkivalteri Aschanin talossa on vietetty 30-vuotisjuhlavuotta museokohteena ja juhla huipentui kaupungin 180-vuotisjuhlaan. Museo on valmistellut syksyllä 2019 tapahtuvaa liittymistä valtakunnalliseen TAKO-

järjestelmään, jonka mukaan ammatillisesti hoidettujen museoiden tallennustyö on jaettu museoiden kesken valtakunnallisesti.

Kirjastopalvelut ovat tehtävänsä mukaisesti hankkinut ja ylläpitänyt tarkoituksen mukaista aineistokokoelmaa, tarjota tilat aineiston käyttöön ja oleskeluun. Lisäksi kirjasto on ohjannut ja opastanut digitaitoja, tiedonhallintaa ja monipuolista lukutaitoa ja palveluiden saavuttavuutta myös tietoverkkojen kautta. Tapahtumia kirjasto järjesti vuoden aikana 123.

Virikkeellinen elämä- palvelualueelle asetetut sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Virikkeellisen elämän kävijätilasto 2019 /2018

	Vuosi 2019	Vuosi 2018	muutos %
Kirjasto	205 531	204 044	+ 0,7 %
Liikunta	142 944	126 953	+ 13 %
Museo	12 200	10 322	+ 18 %
Nuoriso	23 320	20 221	+ 15 %

Toimintaa kuvaavat mittarit

Asukaslukuna käytetään 31.12.2018 asukaslukua 18 889.

TALOUS/ VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ

	TP 2018	TP2019	TAE2020
Kustannukset € / asukas	168	167	165
Ulkopuolinen rahoitus		105 000 €	

TP 2018: Nuorisopalveluiden ulkopuolisessa rahoituksessa on mukana Nuorten työpaja Torppa, joten luku ei ole verrannollinen v 2019 lukuun. Vuoden 2020 ulkopuolisesta rahoituksesta ei ole vielä olemassa päätöksiä.

	Kustannukset /as Heinola	Kustannukset/as Päijät- Häme	Kustannukset/as Koko maa
Kirjastopalvelut 2018	50	55	58
Kirjastopalvelut 2017	49	55	57
Liikuntapalvelut 2018	114	111	110
Liikuntapalvelut 2017	107	104	105
Museopalvelut 2018	16	23	22
Museopalvelut 2017	16	23	22
Nuorisopalvelut 2018	42	35	33
Nuorisopalvelut 2017	43	35	33

<https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kustannusrakenne>

Talousarvion toteutuminen vuonna 2019:

Valtuusto muutti liikuntapalveluiden talousarviota kokouksessaan 25.11.2019 § 41.

Virikkeellisen elämän talousarvio toteutui suunnitellusti.

SELVITYS SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi v 2019 tehtiin hyvinvointitoimialan johtoryhmässä 5.2.2020. Riskien ohjattu itsearviointi v 2019 suoritettiin johtoryhmässä 12.2.2020.

Riskienhallinta: Hyvinvointitoimialalla toteutuu hyvä hallintotapa. Tehtyihin päätöksiin sitoudutaan ja ne toteutuvat käytännössä. Hyvinvointitoimialalla keskeinen johtohenkilöstö tuntee hallintosäännön, toimintaohjeet ym. ohjeet ja niitä noudatetaan läpi koko toimialan.

Riskienhallinta on olennainen tapa tehdä perustyötä, se on osa johtamista ja on tietoista toimintaa. Valmiussuunnitelmaan liittyvä riskienarviointi tehtiin toimialan kaikissa toimintayksiköissä ja kootaan toimialatasoisesti.

Sisäinen valvonta: Sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämään luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan systemaattiseen riskien hallintaan, jolloin katetaan olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit sekä ymmärretään riski myös mahdollisuudeksi. Sisäisen valvonnan asianmukaisuutta ja riittävyttä arvioidaan systemaattisesti.